

BREU HISTÒRIA DE LA “VOLTA”

La “Volta” Ciclista a Catalunya coneguda com la “Volta” va complir 100 anys l’any 2011 i enguany ha estat la seva 95a edició. Ha superat 2 Guerres Mundials i la Guerra Civil Espanyola i ha conviscut amb governs de monarquia, república o dictadura a l’Estat Espanyol; i ha tingut el suport de la Generalitat de Catalunya. La continuïtat en aquestes variades circumstàncies polítiques són la millor prova de l’arrelament que té al nostre país i que va mes enllà d’un esdeveniment esportiu.

A l’inici del segle XX el ciclisme i l’esport en general era practicat per les classes benestants que creuen que Catalunya es mereix una prova similar al “Tour” de França que havia disputat la seva primera edició el 1903.

El **Club Deportivo de Barcelona** fa seva la idea i assumeix l’organització de la 1a “Volta” que comença un dia molt fred de 1911; el 6 de gener, on el que avui és el Passeig de la Reina Elisenda a l’antiga vila de Sarrià. Va comptar amb 34 participants en una edició de 3 etapes: Barcelona–Tarragona; Tarragona-Lleida i Lleida–Barcelona amb un total de 363 Km. Van acabar 22 ciclistes i el guanyador va ser el tarraconense Sebastià Masdéu. El total de premis de la 1a edició fou de 1.700 pessetes, en aquesta última edició ha estat de 109.500 € (18.219.267 ptes.).

El Club Deportivo de Barcelona segueix amb l’organització mantenint les tres etapes, però canviant les dates per evitar las baixes temperatures. El 1912 es va disputar a l’abril i al 1913 al setembre i van ser guanyades per en Josep Magdalena de Barcelona i en Josep Martí de La Garriga, respectivament.

La “Volta” no es va celebrar entre els anys 1914 i 1919 (inclosos) i torna el 1920 organitzada per la **Unión Velocipédica Española**, antecessora de la Federació Española aleshores ubicada a Barcelona, disputant-se la 4a edició al mes de setembre amb participació internacional i guanyada pel francès José Pelletier.

Els anys 1921 i 1922 no s’organitza, però mentrestant es produeix un fet que serà cabdal per la seva continuïtat: es fusionen les entitats esportives de Sants creant la Unió Esportiva de Sants i la seva comissió de Ciclisme assumeix l’organització de la “Volta”; amb el suport de Mundo Deportivo i el periodista Ramon Torres com a ànima del projecte organitzant la cinquena edició al juny del 1923 amb 4 etapes i victòria final del francès Maurice Ville. El finançament de la prova prové majoritàriament de la publicitat del programa i aportacions, la majoria populars, de les poblacions del recorregut.

La “Volta” del 1924 va ser un gran èxit i moltes empreses la veien com un aparador per la seva difusió, volent lligar el seu nom a la mateixa; com CITROËN, que a més a més de premiar amb un dels seus vehicles al guanyador Mucio (Mus) Miquel

(que repeteix victòria el 1925), va patrocinar el Gran Premi fins l'any 1931. Els anys 1926 i 1927 obté la victòria el francès Victor Fontan.

El 1928 debuta a la "Volta" un corredor que lligarà el seu nom a la història de la competició: és el navarrès Mariano Cañardo que amb les seves 7 victòries absolutes es convertirà amb un ídol de l'època; comparable a futbolistes com Zamora o Samitier. En aquells temps, la cursa durava 7 dies i es celebrava al mes de setembre.

L'any 1929 obté la victòria el belga Jean Aerts, en Cañardo guanya la seva segona "Volta" el 1930 i segueix el palmarès en Salvador Cardona (1931) en una edició que per primera vegada surt de Catalunya i arriba a Alcanyís (Terol).

Cau la monarquia, s'instaura la República i a Catalunya es torna a instaurar la Generalitat que assumeix el Gran Premi fins a l'inici de la guerra al 1936, empreses com: **Opel-Skoda, Norton, Hutchisson, L'Espanya Industrial, B.S.A., Orbea, La Piara, Pernod, Alsina Graells**, entre d'altres moltes d'elles lligades al ciclisme i a l'automoció, fan de la "Volta" el seu aparador al tractar-se d'un dels esdeveniments més importants de l'època.

La premsa parla de 100.000 assistents a Montjuic per veure la "Volta", pagant entrada, convertint-se aquesta en una de les formes de finançament més important.

L'any 1932 torna a guanyar en Cañardo que repeteix el 1935. Els anys 33 i 34 són pel suís Alfred Bovet i l'italià Bernardo Rogora. En aquests anys la "Volta" es celebra al juny.

L'any 1936 té lloc la 18a edició del 13 al 21 de juny i es segueix mantenint el Gran Premi de la Generalitat i en Mariano Cañardo és el guanyador per sisena vegada. Al esclatar la Guerra Civil es suspèn l'organització dos anys.

Finalitzada la guerra, torna la "Volta" del 17 al 24 de setembre en la seva 19a edició; seguint amb l'organització la "Unión Deportiva de Sants", presidint la seva Comissió Gestora en José W. Marín López i el suport de persones de Sants, en Ramon Torres segueix com a ànima de la mateixa. La situació política fa perillar la continuïtat del nom de la "Volta", tal i com diu literalment l'article del programa de la "Volta" del 1939 i que signa el President: *<<Fácil hubiese sido en realidad sustituir el título de la "XIX Vuelta Ciclista a Cataluña" por el de "1ª Vuelta a la Región Catalana" u otro sinónimo que hubiese acusado a este primera edición de la gran carrera en la nueva Era Triunfal. Pero así como no sería justo desdeñar el prestigio que con lauros innegables y verdaderos forjaron en Amberes "los leones" del futbol de España, también rayaría en injusticia obrar así con la "Vuelta a Cataluña" que ha mostrado tantas señaladas ocasiones de deportividad y ha ofrecido tan preciados frutos al ciclismo español>>*.

És un canvi d'escenari totalment diferent, el cartell és en castellà és "XIX VUELTA CICLISTA A CATALUÑA" i sobre el mapa de Catalunya hi figura la llegenda <<FRANCO-FRANCO-FRANCO – Año de la Victoria>>.

En aquesta edició, en Mariano Cañardo que durant la guerra havia viscut i competit a França amb victòries com una etapa del Tour i dues "Vuelta a Marruecos" guanya per setena i última vegada la "Volta" on hi van participar 40 corredors, tots espanyols.

L'any 1940 es torna a establir la Comissió de Ciclisme presidida per en Sebastià Masdéu (guanyador de la primera edició). És 20a "Volta", es va celebrar al maig i va comptar amb participació internacional, sent el luxemburguès Christopher Didier el guanyador de totes les etapes i de la general.

El mes de setembre acull la XXIa edició en plena Guerra Mundial i sense participació estrangera, estrenant el patrocini **Pirelli** pel Gran Premi que es va mantenir fins el 1958.

En aquests anys la participació és espanyola amb alguns corredors suïssos i portuguesos. Destaquen les lluites entre equips del Barcelona-Espanyol i Sants; i amb guanyadors com Berrendero en 3 edicions, Sancho, Esquerria i Bernardo Ruiz a la 25a edició amb 15 dies de durada i el debut el 1946 de l'altre gran mite del ciclisme, en Miquel Poblet que a més de guanyar 32 etapes i 2 "Volta a Catalunya" en va ser posteriorment el Director i el President. En aquesta edició també hi participa, guanyant dues etapes, el navarrès Ignacio Orbaiceta que més endavant patrocinarà el Gran Premi des de la seva empresa **Super Ser**.

L'any 1953 debuta i guanya el premi de la muntanya en Federico Martín Bahamontes.

L'any 1948 la "Volta" surt per primera vegada des d'Andorra i el 1949 des de Perpinyà. També va altres poblacions fora de Catalunya com Vinaròs, València i La Vall d'Uxó.

No s'aconsegueix una continuïtat en el patrocinador del Gran Premi, es van rellevant marques com: **Cinerama, Tergal, Rinomicina, RAM o Super Ser** (en dues ocasions) i fins i tot **Estrellita**, una artista de cine, patrocinà un Gran Premi de l'època.

Fins a la 45a edició els guanyadors són majoritàriament espanyols: Botella, Poblet, Karmany, Gómez del Moral i la participació internacional és més aviat modesta, tot i així tres edicions foren guanyades per corredors francesos: Duez, Novales i Carrara. En aquesta edició es fan etapes a Binèfar i Saragossa.

L'any 1963, després de 27 anys, "Volta" es registre com a marca i així consta en els cartells com títol de la prova.

L'any 1965, sent president en Josep Maria Sentís, es millora la participació estrangera amb guanyadors com l'holandès Arie den Hartog (1966) o en Jacques Anquetil, francès, guanyador del 1967. Altres corredors internacionals de l'època, foren: Goodefroot, Gimondi, Bitossi, Ferreti, Van Springel i nacionals: Ocaña, Perurena, Galera o Pérez-Francés.

A finals d'aquell any, es converteix la Comissió de Ciclisme a Secció de Ciclisme de la U.E. de Sants dotant-la d'estatuts, gestió i responsabilitat esportiva i econòmica pròpia.

L'any 1967 la "Volta" torna a França celebrant una etapa a Cotlliure.

Al 1968, en Miquel Poblet succeeix en Sentís com a president i en aquella edició la "Volta" compta amb una de les millors participacions de la seva història: Gimondi, Ocaña, Ferreti, Zandegu, Perurena, Gabica o Merck, que seria el guanyador. Els vencedors de les tres edicions següents foren: Mariano Díaz, Franco Bitossi i Luis Ocaña.

L'any 1972 la "Volta" aconsegueix per primera vegada el suport d'una entitat bancària com a patrocinadora del Gran Premi, el Banco de Bilbao que fins el 1979 va donar una estabilitat que va permetre mantenir grans participacions i amb guanyadors com: Gimondi, Perurena, Thevenet, Bertoglio, Martínez Heredia, Maertens, Mosser i Belda.

Durant aquests anys tenen lloc finals d'etapa a Barcares (França), es fleta un vaixell per anar a Menorca i la gran novetat d'una etapa a La Rambla de Barcelona. Televisió Espanyola fa una àmplia cobertura de la cursa.

39 anys després, el 1975, es recupera el nom de "Volta" Ciclista a Catalunya en català.

"**la Caixa**" s'interessà en el patrocini de la "Volta" l'any 1979; presentant un oferiment per la total responsabilitat publicitària i això va tornar a donar una gran estabilitat a l'organització ja que el patrocini va durar fins l'any 1991.

El palmarès d'aquells anys es: Lejarreta (1980-1989), Rupérez, A. Fernández Recio (1983), Sean Kelly (1984-1986), Pino (1987), Cubino (1990) i l'esclat d'en Indurain debutant l'any 1987 és guanyador del 1988 al 1991. Hi van participar i destacar ciclistes estrangers com: Van de Velde, Van Impe, Saronni, Lucho Herrera, Fabio Parra, Maertens, Fignon, Mottet, Breunik, Leemond, Rominger, Zülle, Jalabert, Perico Delgado, Gastón, Pere Muñoz, Ángel Arroyo. En aquesta època els equips espanyols eren els més potents del món.

Aquesta estabilitat permet desenvolupar idees i projectes aprofitant l'impuls de la candidatura olímpica de Barcelona'92. L'any 1986, en el 75è aniversari de la "Volta",

es celebra una etapa contrarellotge a L'Alguer (Sardenya) que la guanyà en Sean Kelly. Per aquella ocasió es va organitzar el viatge amb un vaixell i un avió per poder desplaçar tota la caravana i al voltant de 1.000 persones, tancant un anell per unir tots els llocs de parla catalana.

L'any 1980 en Joan Miró és l'autor desinteressat del cartell com més endavant ho serà l'Antoni Tàpies (1986). L'11 de setembre de 1981 té lloc una etapa nocturna a Barcelona al voltant del Monument de Rafael de Casanovas. La "Volta" es retransmet en directe per televisió.

L'any 1992 a 4 mesos dels Jocs Olímpics, "la Caixa" pren la decisió de no seguir amb la mateixa forma de patrocini, però manté el Gran Premi fins l'any 1998. Repeteix l'Indurain com a guanyador i s'afegeixen d'altres com: Mejías, Chiapucchi, Jalabert, Zülle o Escartín, i participants tan destacats com Rominger, Breunlik, Fondriest, Mauri o Perico Delgado.

A partir del 1993 els Mossos d'Esquadra comencen a assolir responsabilitats d'ordre públic.

La UCI projecta diferents canvis al ciclisme professional que marcaran el futur de la "Volta" com són les dates de celebració i el naixement de la categoria H.C., antecessora de la UCI Pro Tour i de l'actual UCI WorldTour.

L'any 1995, la Vuelta a España passa al setembre i la "Volta" al juny. La proximitat del Tour, la por a les lesions i la coincidència amb el Tour de Suisse i la Dauphiné Libéré; fa baixar la participació en noms principalment estrangers.

S'acaba el patrocini de "la Caixa" i **Telefónica** assumeix el Gran Premi fins l'any 2002.

Vencedors com H. Buenahora, Txiqui Beltran (1999) amb els Mossos d'Esquadra responsabilitzant-se parcialment del Trànsit.

Chava Jiménez, Beloki (2001); sota la responsabilitat total dels Mossos

L'any 2003 el patrocini es compartit i en el període 2004-2008 és Turismo de Castilla y León el patrocinador del Gran Premi amb guanyadors com: Heras, Pecharromán, Perdiguero, Popovych, Cañada, Karpets i Veloso.

L'any 2005 la "Volta" té lloc al maig entrant al calendari UCI ProTour i coincidint amb el Giro d'Itàlia: Popovych (2005), Cañada (2006), Karpets (2007) i Veloso (2008) són els vencedors. La crisi econòmica comença a florir.

La manca de finançament penja sobre la "Volta"; i la possible suspensió a 3 anys del seu centenari estant inclosa a la màxima categoria del ciclisme mundial, mobilitza a la Generalitat que es fa càrrec del Gran Premi, com va fer entre els anys

1932-1936, amb programes com: EsportParc o Generalitat de Catalunya el 2011 (Any del Centenari).

Dintre d'aquesta categoria millora la participació, Alejandro Valverde guanya l'edició del 2009 seguit de Dani Martin i Haimar Zubeldia.

L'any 2010 ja en el nou nom UCI WorldTour, la "Volta" es disputa al març i la guanya en Joaquim "Purito" Rodríguez seguit per un altre català, Xavi Tondo i completa el podi en Taaramae. Aquestes edicions finalitzen a les instal·lacions del Circuit de Catalunya (Montmeló).

L'any 2011 és el Centenari; per manca de recursos no es retransmet en directe per televisió, amb la conseqüent falta de difusió i baixada del seguiment, tot i que el canvi de dates propicia una millor participació: Contador, Basso, Evans, Antó, Roche, Scarponi, Froome, Horner... El vencedor fou Alberto Contador que per una decisió posterior de la UCI aliena a la "Volta", dona com a guanyador a Michel Scarponi seguit de Dan Martin i Chris Horner.

Sense quasi patrocini privats la Generalitat dona suport mitjançant Turisme de Catalunya i amb més voluntat que recursos, torna a estar retransmesa en directe per televisió i es millora la participació i augmenta el seguiment. L'edició del 2012 va estar marcada per una gran nevada a l'etapa reina, condicionant la classificació que va encapçalar Michel Albasini. La mateixa finalitzà a Barcelona (Sarrià) al lloc de sortida de la 1a "Volta" del 1911 a l'actual passeig de la Reina Elisenda.

La manca de patrocini privat segueix dificultant l'organització de la "Volta" i Turisme de Catalunya segueix apostant per la competició amb la marca "Catalunya", considerant la "Volta" com un gran aparador per difondre imatges de Catalunya arreu del món al ser retransmesa en directe a 165 països i amb participacions que són l'enveja de qualsevol prova, fent augmentar el nombre d'espectadors:

2013: Dan Martin, Joaquim "Purito" Rodríguez i Michel Scarponi.

2014: Joaquim "Purito" Rodríguez, Alberto Contador i Tejay Van Garderen. Nairo Quintana (4t classificat) i Chris Froome (5è).

2015: Richie Porte, Alejandro Valverde i Domenico Pozzovivo. Alberto Contador (4t classificat).

Des de l'any 2013 es recupera Barcelona (Montjuïc) com a final de "Volta". La capital catalana ha acollit totes les edicions des del 1911 en diversos indrets de la ciutat com als barris de Sants, Gràcia, Barceloneta, Nou Barris o a punts com l'Arc de Triomf, la Pedrera, la Sagrada Família, Les Rambles, Plaça Catalunya...

La “Volta” ha estat lligada a la nostra cultura, des de les primeres edicions. Els autors dels cartells han estat artistes destacats de cada època a més de Miró i Tàpies altres com: Giner, Granell, Herreros, Bargallo, Pallarés, Segrellés, E. Huguet, Lorca, Grau Santos i més recentment, Genovart, Tharrats, Cesc, Cuixart, X.Cugat, Hernández Pijuan, J. Alumà, Montserrat Gudiol, Barceló, Mariscal, Giralt-Miracle, Ràfols, Casamada, Viladecans, Llimós, “Peret”, Fontseré, Toni Batllori, America Sánchez, Perico Pastor, Xavier Carbonell, Pilarin Bayés, entre altres. Tots aquests artistes han deixat l’empremta del seu estil.

Amb motiu del Centenari es va editar un llibre titulat “*Volta a Catalunya. 1911-2011. Un segle d’esport i país*” del que és autor en Rafael Vallbona.

A més de las màximes distincions esportives tant nacionals com internacionals, la “Volta” va ser guardonada l’any 1986 per la Generalitat de Catalunya amb la Creu de Sant Jordi i el 1995 amb la Medalla d’Or al Mèrit Esportiu de la Ciutat de Barcelona.